

PRODUKTIONSOMKOSTNINGEN PÅ ØKOLOGISK MÆLK SKAL NED

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se 'EU-kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne'

Et nyt projekt hos Økologi i SEGES har som ambition at vise, hvordan økologiske bedrifter kan sænke produktionsomkostningerne per kilo EKM med 20-30 øre.

Konklusion

Et nyt projekt hos Økologiafdelingen i SEGES har som ambition at vise, hvordan økologiske bedrifter kan sænke produktionsomkostningerne per kilo EKM med 20-30 øre. "Til det formål ligger der en guldgrube af nøgletal, som kan vise, hvor der er noget at hente i hele kæden fra mark til mælketank. Og herefter også mere specifikt, hvordan man henter gevinsten, hvad enten det er i marken eller i stalden," siger projektleder Arne Munk fra Økologi i SEGES.

Projektet omfatter i alt 32 økomælkeproducenter fordelt på rådgivningsenhederne i Gefion, Syddansk Økologi, Jysk Økologi, Vestjysk, Heden & Fjorden og Økologisk Landsforening. Det er finansieret af Fonden for Økologisk Landbrug, Mælkeafgiftsfonden og EU's Landdistriktspulje.

For at få overblik over, hvor bedriften med fordel kan sætte ind, er det vigtigt at lave en

driftsgrenanalyse opdelt på mælk, grovfoder og salgsafgrøder. Hvis der er udarbejdet en driftsgrenanalyse for bedriften, kan data bruges i Business Check Kvæg, hvor man i fraktilanalyserne kan sammenligne sig med andre bedrifter. Aktuel er der data i Business Check Kvæg fra ca. 80 økologiske bedrifter.

Et af de centrale nøgletal i Business Check Kvæg er fremstillingsprisen på grovfoder, og her viser data for 2014 meget stor variation. I gennemsnit, for 73 økologiske bedrifter med sandjord, var fremstillingsprisen (øre per FEN) i gennemsnit 149 øre, men med en variation fra 102 øre hos de fem bedste til over 200 øre per FEN hos de dyreste.

Et andet centralt nøgletal er foderomkostningen per kilo EKM. Her er variationen i 2014 hos 42 bedrifter (stor race og malkestald) fra 1,86 hos de bedste til et gennemsnit på 2,01 og bedrifter med omkostninger i niveauet over 2,25 kr./kg EKM. –"Og da foderomkostningen udgør mere end $\frac{3}{4}$ af omkostningen i stalden, er den fortsat et af de helt oplagte områder at studere nærmere," siger Arne Munk.

Et spadestik dybere

Fraktilanalysen gør opmærksom på potentielle forbedringsområder, men siger ikke noget om, hvordan man kan opnå forbedringer. "Men det er her vi sætter ind. Vi vil nemlig omsætte tal til handlinger, som kan ses på bundlinjen," siger Arne Munk.

Efter en analyse af driftsgrenanalyse og udpegning af fokusområder, er der fortsat mange data, som kan belyse mulighederne på den enkelte bedrift nærmere. På markside er det markdatabasen, med udbytteopgørelser og beregninger i DLBR-Økonomi – "Kend din fremstillingspris". Der ligger også typisk grovfoderanalyser for de vigtigste afgrøder, som viser den kvalitet, bedriften har nået. Og i stalden er der data fra Kvægdatabase, DMS-foderkontroller, KPO m.v., som kan bruges til de videre analyser.

Indsats i marken

"Vi kan ikke sige generelt, hvor der ligger mest økonomi gemt i marken, men typisk er der meget stor variation i fremstillingsprisen knyttet til udbytter, andel frisk græs hentet på marken og til maskinomkostningerne," forklarer Arne Munk. "Desuden diskuterer vi løbende specifikke indsatsområder, som for eksempel gødskning med svovl, hvor analyser af første slæt grovfoder de senere år tyder på mangel mange steder. Det kan både jordbundsanalyser og mineralanalyser på først slæt græs sætte tal på," tilføjer han.

Jagt på omkostninger i stalden

Variationen i foderomkostningen per kilo mælk for 102 økologiske besætninger (både stor race og Jersey) er vist i figuren, som viser omkostningen for de bedste 10 %, gennemsnittet og omkostningen for bedrifterne med størst forbedringspotentiale. Gruppen med laveste omkostninger ligger på 1,76 kr./kg EKM mod 2,21 i gruppen med størst potentiale for forbedring.

Som i marken er omkostningsstrukturen i stalden meget forskellig de økologiske bedrifter imellem. "Men ud over prisen på eget dyrket foder er typiske fokusområder i stalden optimalt

foderniveau, prisen på indkøbt tilskudsfoeder – herunder mineraler og vitaminer, energiudnyttelsen og omkostninger til arbejde,” siger projektlederen.

10 % af alle økomælkeproducenter med

Projektet med titlen ”Styrket konkurrenceevne i økologisk mælkeproduktion” omfatter i alt 32 økologiske mælkeproducenter. Og det svarer til knap 10 procent af de økologiske bedrifter med mælkeproduktion.

Baggrunden for projektet er, at økonomien i den økologiske mælkeproduktion har været under pres, og flere – især større – producenter overvejede i forbindelse med at mælkekvoterne forsvandt, at skifte tilbage til konventionel produktion.

Modsat viser markedet stor efterspørgsel og behov for fastholdelse og udvidelse af den økologiske mælkeproduktion. Og her er effektiviteten og økonomien på den enkelte bedrift fortsat helt afgørende for, at det kommer til at ske. De økologiske mælkeproducenter har sværere ved at følge med udviklingen mod større bedrifter, da det kræver mere kapital at udvide en økologisk mælkeproduktion end en konventionel.

”Derfor er det vigtigt, at økologerne bliver bedre til at optimere produktionen i de eksisterende rammer ellers mister den økologiske mælkeproduktion konkurrenceevne,” slutter Arne Munk.